

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Lange Voorhout 7
2514 EA Den Haag

[Verzoeker] (ACAS 013)

Beknopt relaas van de feiten

In de namiddag van dinsdag 30 januari 2007 bezocht de toen 17-jarige en verstandelijk beperkte [slachtoffer] het huis van verzoeker om daar een pan met erwtensoep op te halen. Verzoeker was een kennis van de vader van het slachtoffer. Op woensdag 31 januari 2007 werd door de grootmoeder van [slachtoffer] aangifte gedaan van verkrachting van het slachtoffer. De verkrachting zou een dag eerder zijn gepleegd en wel door verzoeker in diens huis. Op donderdag 1 februari 2007 werd de klassenassistent [betrokkene] door de politie terzake gehoord. [Betrokkene] kende uit hoofde van haar functie het slachtoffer als leerling. Zij verklaarde dat op woensdagmorgen 31 januari het slachtoffer haar in vertrouwen nam over de verkrachting. Daarbij noemde het slachtoffer de naam van verzoeker. [Betrokkene] maakte een gespreksnotitie, die gedateerd is op woensdag 31 januari en die aan het dossier werd toegevoegd. Eveneens op donderdag 1 februari deed de vader van het slachtoffer aangifte terzake verkrachting van zijn zoon. De vader gaf een beschrijving van het nerveuze gedrag van het slachtoffer op dinsdag 30 januari, nadat hij - het slachtoffer - van het bezoek aan verzoeker was teruggekeerd. Op dinsdag 6 februari 2007 werd het slachtoffer in de kindvriendelijke verhoorstudio te Eindhoven gehoord. Het slachtoffer kwam met een gedetailleerd relaas over hoe hij op dinsdag 30 februari 2007 door verzoeker zou zijn vastgegrepen, ontkleed en verkracht.

Rechtsgang

Verzoeker werd in eerste aanleg door de Rechtbank Maastricht op 30 mei 2007 wegens verkrachting veroordeeld tot 2 jaar gevangenisstraf, TBS met dwangverpleging en betaling van een schadevergoeding van € 3.000,- aan het slachtoffer. Door het Hof 's-Hertogenbosch werd verzoeker op 2 november 2007 wederom wegens verkrachting veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaren en TBS met dwangverpleging. Tot bewijs bezigde het Hof de verklaringen die het slachtoffer aflegde tijdens het studioverhoor, de verklaring van de vader van het slachtoffer over het gespannen gedrag van zijn zoon nadat hij – zijn zoon – was teruggekomen van het huis van verzoeker en over de opmerking van zijn zoon dat verzoeker iets vies zou hebben gedaan, de verklaring van de klassenassistent [betrokkene] over haar vertrouwelijke gesprek met het slachtoffer en een deskundigenrapport van het NFI dat ertoe strekt dat een mengprofiel aan de tailleband van de onderbroek van het slachtoffer was aangetroffen, waarin de DNA-kenmerken van verzoeker pasten.

Een ingesteld cassatieberoep dat de bewezenverklaring ontoereikend is gemotiveerd, werd op 1 september 2009 verworpen.

Het verzoek van de veroordeelde en zijn raadsman

Op 21 januari 2014 heeft mr. K.D. Regter, advocaat te Heerlen, namens [verzoeker] bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad een verzoek ingediend ex artikel 461 Sv tot het doen verrichten van voorbereidend onderzoek. In zijn brief meldt de raadsman dat er naar de mening van zijn cliënt in feitelijke aanleg geen adequate verdediging is gevoerd. Er zou zijn verzuimd om een aantal onopgehelderde kwesties aan de orde te stellen. Het gaat daarbij om vragen die in twee categorieën vallen:

- I. Sommige hebben betrekking op de in beslag genomen onderbroek van het slachtoffer en de biologische sporen die daarbij zijn gevonden en waarover door het NFI werd gerapporteerd;
- II. Andere vragen hebben betrekking op de verklaringen van het slachtoffer over de details, de locatie en het tijdstip van de verkrachting, alsook op een mededeling die de vader van het slachtoffer aan de

zuster van verzoeker zou hebben gedaan en die erop neerkomt dat zijn zoon – het slachtoffer – een leugenachtige verklaring over het ouderschap van verzoeker zou hebben afgelegd.

Meer specifiek stelt de raadsman de volgende punten aan de orde:

Ia. De raadsman meent dat onvoldoende vaststaat dat de onderbroek van het slachtoffer die op donderdag 1 februari 2007 voor onderzoek in beslag werd genomen identiek is aan de onderbroek die het slachtoffer droeg ten tijde van het feit (op dinsdag 30 januari 2007). “Zo mogelijk”, stelt de raadsman voor, “dient het slachtoffer op dit punt bevraagd te worden.”¹

Ib. De raadsman wijst erop dat het NFI heeft vastgesteld dat er naast het slachtoffer en verzoeker nog een andere (derde) donor bijdroeg aan het aan de tailleband van de onderbroek (van het slachtoffer) aangetroffen mengspoor. Ook zijn de op de onderbroek aangetroffen hoofdharen niet terug te voeren op slachtoffer of verzoeker. De raadsman vraagt om aanvullend DNA-onderzoek omdat, zo overweegt hij, mogelijk thans kan worden vastgesteld wie de derde donor is en of diens DNA-kenmerken passen bij die van de aangetroffen hoofdharen.

IIa. De raadsman wijst erop dat er een blauwe onderbroek van verzoeker in beslag werd genomen, terwijl het slachtoffer in zijn verklaringen er melding van maakt dat de vader een zwarte onderbroek droeg. De raadsman wil opheldering over wanneer de onderbroek van verzoeker in beslag is genomen, over of het de onderbroek was die verzoeker droeg op dinsdag 30 januari 2007 en over de mate waarin de in beslag genomen onderbroek overeenkomt met de beschrijving die het slachtoffer geeft van de onderbroek van de vader.

IIb. De raadsman wijst erop dat het slachtoffer heeft verklaard dat er op het bed waar de verkrachting plaatsvond een plastic hoes of laken lag. Zo’n type hoes of laken is niet in beslag genomen en is evenmin beschreven door de verbalisanten. De raadsman dringt aan op aanvullend onderzoek naar de aantekeningen van de verbalisanten. De verbalisanten zouden dienomtrent ook gehoord moeten worden.

IIc. De raadsman wijst erop dat klassenassistent [betrokkene] heeft verklaard dat het slachtoffer op dinsdag 30 januari 2007 de hele dag de school heeft verzuimd, terwijl het slachtoffer zelf en diens vader hebben verklaard dat het slachtoffer die dag naar school is geweest.

IId. De raadsman stelt dat het slachtoffer ook tegenstrijdig verklaart als het gaat om hoe vaak hij – het slachtoffer – zou zijn misbruikt.

IIE. De raadsman meldt dat volgens verzoeker de vader van het slachtoffer de zus van verzoeker op enig moment zou hebben laten weten dat het slachtoffer “de boel bij elkaar had gelogen” en verzoeker ten onrechte als vader had genoemd.

Het verzoek van de procureur-generaal

Op de voet van artikel 462 Sv heeft de procureur-generaal bij brief van 30 januari 2014 aan de Adviescommissie Afgesloten Strafzaken advies gevraagd over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Daarbij ware aandacht te besteden aan de vraag naar het nut en de noodzaak van het onderzoek dat in het verzoekschrift is voorgesteld, als ook aan de vraag of er naar het oordeel van de Adviescommissie ook andere aanknopingspunten zijn voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering is de Adviescommissie Afgesloten Strafzaken (hierna: Commissie) belast met de advisering over de wenselijkheid van een na-

¹ Tijdens het forensisch onderzoek op de dokterskamer van de school van het slachtoffer werd de onderbroek van het slachtoffer ingenomen en blijkt de kennisgeving van inbeslagneming 2007015429-15 op 31 januari 2007 in beslag genomen. Een p.v. van inbeslagneming is niet in het dossier aangetroffen. De kennisgeving van inbeslagneming 2007015429-15 is gedateerd 1 februari 2007 en is opgenomen op pagina’s 015 en 016 van het doorlopend p.v. In het dossier wordt afwisselend de datum van 31 januari resp. 1 februari 2007 vermeld als datum van de inbeslagneming.

der onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Dat wil zeggen: een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De Commissie brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit Adviescommissie Afgesloten Strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de Commissie adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de Commissie

De Commissie heeft het procesdossier op 7 mei 2014 ontvangen. Vanuit de Commissie werden de leden Wladimiroff en Merckelbach met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij onafhankelijk van elkaar het dossier bestudeerd. Wladimiroff en Merckelbach hebben op 27 juni 2014 hun bevindingen besproken. Merckelbach heeft op 30 juni 2014 de video-opname van het verhoor van het slachtoffer bekeken. Het concept-advies is besproken in de vergadering van de Commissie van 27 juni 2014. Op 2 juli werd de finale versie van dit concept aan de Commissie voorgelegd en goedgekeurd.

De bevindingen van de Commissie

Inleidende opmerkingen

1. De onderbroek van het slachtoffer heeft beslagnummer 1305353 en is door het NFI gekenmerkt AHC532. De onderbroek werd op woensdag 31 januari 2007 in de dokterskamer van de school van het slachtoffer ingenomen door een forensisch arts overeenkomstig het protocol van de zedenset [pagina's 158-160 doorgenummerd p.v.] en daarop door de politie in beslaggenomen [kennisgeving van inbeslagneming 1 februari 2007, pagina's 015-016 doorgenummerd p.v.]. Volgens het protocol wordt betrokkene op een onderzoekslaken geplaatst en onderzocht, waarbij ook kleding wordt ingenomen; daarnaast wordt schaamhaar en hoofdhaar verzameld. Na overleg met de officier van justitie werden het onderzoekslaken en de onderbroek verzonden naar het NFI, alwaar een en ander op 21 februari 2007 werd ontvangen.
2. De onderbroek van de verzoeker heeft beslagnummer 1305375 en is door het NFI gekenmerkt AHC525. De onderbroek is op woensdag 31 januari 2007 in het cellencomplex op het politiebureau ingenomen en in beslag genomen [kennisgeving van inbeslagneming 1 februari 2007, pagina's 031-033 doorgenummerd p.v.]. De inname geschiedde (gelet op het door het NFI onderzochte onderzoekslaken van verzoeker) kennelijk met inachtneming van het protocol van de zedenset, ofschoon een vastlegging daarvan ontbreekt. Het onderzoekslaken en de onderbroek van verzoeker zijn na overleg met de officier van justitie naar het NFI verzonden, alwaar een en ander (samen met het beslag van het slachtoffer) op 21 februari 2007 werd ontvangen.
3. In het dossier werd geen nadere informatie aangetroffen over de opslag van het beslagene in de periode van 31 januari tot 21 februari 2007. Na de behandeling van de zaak in eerste aanleg gelastte de Rechtbank de teruggave van de beide onderbroeken. De Commissie neemt aan dat dit vanwege het ingestelde hoger beroep niet zal zijn gebeurd. Het Hof vervolgens gelastte bij arrest opnieuw de teruggave van de onderbroeken. Ook deze last zal vanwege het cassatieberoep niet

zijn uitgevoerd. Het dossier verschaft geen informatie over een daadwerkelijke teruggave na de uitspraak van de Hoge Raad.

4. Het NFI heeft, voor zover hier van belang, op 8 mei 2007 over (onder meer) de onderzoekslaken en de onderbroeken gerapporteerd. De volgende conclusies werden getrokken:
 - a. Het NFI rapporteert dat aan de tailleband van de onderbroek van het slachtoffer [AHC532] biologische contactsporen [AHC532#1 - AHC532#4] werden aangetroffen, die vervolgens zijn onderzocht. Omdat verschillende factoren van invloed zijn op de mate van overdracht van dergelijke sporen, heeft het NFI geen uitspraak gedaan over de wijze en het tijdstip waarop deze sporen aan de tailleband van de onderbroek van het slachtoffer zijn terechtgekomen. Het DNA-onderzoek van deze sporen leverde het volgende op:
 - Van het spoor AHC532#1 is een DNA-mengprofiel verkregen, waarin zowel de DNA-kenmerken van slachtoffer als die van verzoeker passen. De kans dat een willekeurig ander persoon dan de verzoeker deze combinatie van DNA-kenmerken heeft, wordt door het NFI geschat als kleiner dan één op één miljard.
 - Van de sporen AHC532#2, AHC532#3 en AHC532#4 zijn DNA-mengprofielen verkregen, waarin zowel de DNA-kenmerken van het slachtoffer als die van verzoeker passen, maar ook enkele DNA-kenmerken van een derde zijn af te leiden. Destijds waren deze DNA-kenmerken van de onbekende derde ongeschikt voor vergelijkend DNA-onderzoek.
 - b. Op het onderzoekslaken van het slachtoffer, door het NFI gekenmerkt ZAH637, is een hoofdhaar (**f**) gevonden, die niet bij hem past, maar mogelijk [*zwakste waarschijnlijkheidsvariant*] van verzoeker afkomstig is. Dit gegeven is dus niet meer dan een aanwijzing. Om meer zekerheid te krijgen had de hoofdhaar door middel van mitochondriaal DNA-onderzoek wellicht nader door het Forensisch Laboratorium voor DNA-Onderzoek in Leiden kunnen worden onderzocht. Het Hof zal in het licht van de gebezigde bewijsmiddelen (zie boven) geen aanleiding hebben gezien voor een dergelijk onderzoek.
 - c. Voorts zijn op het onderzoekslaken van het slachtoffer twee hoofdharen (**g**) gevonden die niet bij hem passen en evenmin bij verzoeker. Deze haren zijn derhalve van een onbekende derde.
 - d. Tenslotte is aan de binnenzijde van de onderbroek van het slachtoffer [AHC532] een hoofdhaar (**k**) gevonden, die niet bij hem past, noch bij verzoeker en dus van een onbekende derde moet zijn.
5. Het slachtoffer werd op dinsdag 6 februari – een week derhalve nadat de verkrachting had plaatsgevonden – gehoord in de kindvriendelijke studie te Eindhoven. Het verhoor duurde van 10.29 uur tot 11.47 uur en werd uitgevoerd door een speciaal daartoe opgeleide en gecertificeerde rechercheur. Van dit verhoor werd een verbatim-verslag alsook een samenvattend proces-verbaal gemaakt. De Commissie heeft op basis van eigen onderzoek kunnen vaststellen dat beide documenten een goede weergave bieden van de audiovisuele registratie van het verhoor. Tijdens het verhoor geeft het slachtoffer, zoals gezegd, een gedetailleerde beschrijving van de verkrachting op dinsdag 30 januari en noemt hij verzoeker als de dader daarvan.

DNA-bevindingen (la, lb)

la

De door de raadsman opgeworpen vraag of de op woensdag 31 januari 2007 in beslag genomen en onderzochte onderbroek van het slachtoffer wel door hem ten tijde van de feiten op dinsdag 30 januari 2007 werd gedragen, is begrijpelijk. Het proces-verbaal van het politieonderzoek geeft hierover geen uitsluitel. Toch komt nader onderzoek naar de kwestie de Commissie als niet zinvol voor. Betwijfeld moet allereerst worden of het slachtoffer meer dan zeven jaren na dato nog (met voldoende zekerheid) kan zeggen welke onderbroek hij op 30 resp. 31 januari 2007 droeg. Daar komt bij dat niet duidelijk is of de in beslag genomen onderbroek nog beschikbaar en bruikbaar te onderzoeken is. Minstens zo belangrijk is de overweging dat de kans dat het slachtoffer op 31 januari een andere onderbroek droeg dan op 30 januari als klein moet worden ingeschat vanwege het mengspoor AHC532#1 aan de tailleband van de in beslag genomen onderbroek (zie 4a supra) en de hierboven

onder 4b genoemde hoofdhaar **(f)**, die op het onderzoekslaken van het slachtoffer is gevonden. De aanwezigheid van deze sporen in combinatie met wat het slachtoffer tijdens het studioverhoor vertelt over de namiddag van 30 januari 2007 (zie verderop) maakt elk scenario waarin het slachtoffer op 31 januari 2007 een andere onderbroek droeg dan op 30 januari 2007 onwaarschijnlijk.

Ib

Een belangrijk aanknopingspunt voor de door de raadsman gekoesterde twijfel zijn de haren van een onbekende derde op het onderzoekslaken van het slachtoffer en aan de binnenzijde van diens onderbroek. De aanwezigheid van deze haren zegt niets over de oorzaak van hun aanwezigheid, zodat slechts speculatief zou kunnen worden verondersteld dat deze onbekende het slachtoffer kan hebben verkracht c.q. medepleger kan zijn geweest. De door de raadsman in dit kader aangedragen onderzoekswensen regarderend naar het oordeel van de Commissie niet de veroordeling van verzoeker en de gronden die daarvoor door het Hof Den Bosch zijn aangedragen. Wat de uitkomst van nader onderzoek naar de haren ook zou zijn, het kan niets eraan afdoen dat de DNA-kenmerken van verzoeker passen in het mengprofiel verkregen uit **AHC532#1** (zie 4a supra) en het gegeven dat het slachtoffer tijdens het studioverhoor verzoeker aanwijst als dader (zie 5 supra).

De Commissie signaleert nog een ander probleem met de door de raadsman opgeworpen vraag of de drie hoofdhaaren **ZAH637(g)** en **AHC532(k)** zijn te onderzoeken. De Commissie voorziet dat mitochondriaal DNA-onderzoek naar de haren in waarde beperkt wordt door de afwezigheid van (een) referentiemonster(s) van de onbekende betrokkene(n).

De verklaringen van het slachtoffer en diens vader

IIa

De vragen van de raadsman over de in beslag genomen en onderzochte onderbroek van verzoeker acht de Commissie van ondergeschikt belang. Of de onderbroek nu blauw of zwart was en wel of niet door hem op dinsdag 30 januari 2007 werd gedragen, doet er niet toe: noch het onderzoek van deze onderbroek, noch dat van het bij behorende onderzoekslaken heeft iets opgeleverd dat een rol speelt in het bewijs dat in deze zaak door het Hof werd gebezigd.² Meer specifiek valt op geen enkele manier te verwachten dat nader onderzoek naar de onderbroek van verzoeker de waarde die door het Hof is toegekend aan de gebruikte bewijsmiddelen op enigerlei wijze zou kunnen ondermijnen. Voor de volledigheid merkt de Commissie op dat het NFI-onderzoek laat zien dat er aan de binnen- én buitenkant van de onderbroek van verzoeker en op het onderzoekslaken van verzoeker haren niet afkomstig van hemzelf zijn gevonden. Aangezien ze evenmin van het slachtoffer zijn, is deze uitkomst irrelevant.

IIb

Voorts heeft de raadsman vragen opgeworpen over een plastic laken dat volgens het slachtoffer op het bed van [verzoeker] zou hebben gelegen. In het proces-verbaal handelend over de plaats delict wordt inderdaad niet over zo'n laken gerept.³ Het door de raadsman verzochte nadere onderzoek houdt de Commissie voor niet zinvol. Het valt immers niet te verwachten dat nadere bevraging van de verbalisanten thans – meer dan zeven jaren na februari 2007 – aanvullende informatie zal opleveren die betrouwbaar is en een ander licht werpt op de feiten. Voorts: indien nader onderzoek al originele aantekeningen van de betrokken politiefunctionarissen zou opleveren waaruit duidelijk wordt in welke staat de plaats delict werd aangetroffen en wat voor soort lakens op het bed van verzoeker lagen, voert zo'n resultaat niet tot iets wat een nieuw licht op de feiten zou kunnen werpen. Op de

² Volledigheidshalve merkt de Commissie op dat de mededeling van het slachtoffer dat verzoeker een zwarte onderbroek droeg, geplaatst moet worden in een context die door het slachtoffer als volgt wordt beschreven (p.v. verbatim verslag studioverhoor 6 februari 2007, pagina's 11–13): het slachtoffer ligt op zijn buik, en verzoeker heeft zijn broek en onderbroek tot ongeveer zijn knieën naar beneden geschoven. Het is – in zo'n context – alleszins denkbaar dat het slachtoffer een blauwe onderbroek voor zwart aanziet.

³ De Commissie doelt hier op het p.v. inbeslagname beddengoed.

plaats van het delict werden twee kussenslopen en een onderlaken in beslag genomen en door het NFI onderzocht: het leverde niets op. Indien er meer in beslag had kunnen worden genomen, is dat niet gebeurd en daarom is verder sporenonderzoek thans niet mogelijk.

Ilc

De raadsman heeft gelijk dat de klassenassistent [betrokkene] en het slachtoffer (en diens vader) tegenstrijdig verklaren over of het slachtoffer al dan niet de school verzuimd heeft op dinsdag 30 januari 2007. De klassenassistent meldt tijdens haar verhoor: het slachtoffer “was op 30 januari niet op school verschenen.”⁴ De vader van het slachtoffer zegt echter in zijn aangifte: “Op dinsdag 30 januari 2007 is [het slachtoffer] gewoon naar school gegaan.”⁵ Het slachtoffer wordt tijdens het studioverhoor gevraagd over de chronologie en hij zegt dat hij de dag dat het gebeurde naar school is geweest, maar dat hij de dag daarvoor – maandag – bij zijn vader thuis is gebleven en niet op school was.⁶ Het is mogelijk dat het slachtoffer zich op dit punt vergist en dat zijn vader die vergissing heeft geïncorporeerd in zijn aangifte.⁷ Aangenomen dat dit het geval is, laat de vraag zich stellen of een dergelijke dateringsfout reden is om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de verklaringen van het slachtoffer, met name daar waar het slachtoffer tijdens het studioverhoor een beschrijving geeft van het delict. De Commissie ziet die reden niet en heeft in dat verband de volgende overwegingen:

- Het slachtoffer was ten tijde van het delict een 17-jarige jongen met een verstandelijke beperking. Bij psychologisch onderzoek drie jaar (2004) eerder werd zijn IQ geschat op 54, waarbij de psycholoog aantekende dat het slachtoffer zich verbaal goed kan uiten.⁸
- Jeugdigen met een verstandelijke beperking vinden het vaak moeilijk om details van een juiste datering te voorzien; ze maken in dat opzicht vaker fouten dan hun leeftijdgenoten zonder zo’n beperking.⁹
- Dat neemt niet weg dat jeugdigen met een verstandelijke beperking zoals die van het slachtoffer in staat zijn om een voor het overige accurate beschrijving te geven van ingrijpende gebeurtenissen, mits ze daartoe op een goede manier worden benaderd.¹⁰ Deze benadering bestaat eruit dat ze niet worden blootgesteld aan suggestieve vragen, maar wel worden geïnterviewd met wat in jargon *open prompts*¹¹, *cued invitations*¹², en *direct questions*¹³ heten. Zo’n benadering levert bij deze groep van jeugdigen – zo laat onderzoek telkens weer zien – accurate informatie op.¹⁴
- De Commissie heeft het op dinsdag 6 februari 2007 afgenomen studioverhoor van het slachtoffer bestudeerd. De Commissie heeft op basis daarvan vastgesteld dat het verhoor: relatief kort (dat wil zeggen 1 week) na dinsdag 30 januari 2007 heeft plaatsgevonden; dat het verhoor niet bui-

⁴ P.v. verhoor [betrokkene] d.d. 1 februari 2007, pagina 2.

⁵ P.v. aangifte [A] d.d. 1 februari 2007, pagina 4 (pagina 052 doorgenummerd dossier).

⁶ P.v. verbatim studioverhoor d.d. 6 februari 2007, pagina 20.

⁷ Zeker is dat allerminst. Zo zegt de getuige [getuige] tijdens zijn verhoor (p.v. verhoor d.d. 9 februari 2007) dat hij dinsdag 30 januari bij de vader van het slachtoffer op bezoek was. Hij vervolgt: “Toen ik daar binnen was, heb ik nog meegekregen dat [slachtoffer] naar beneden kwam en dat deze door het busje werd opgehaald.” (pagina 3; pagina 117).

⁸ Psychologisch verslag d.d. 8 december 2004 t.b.v. herindicatie REC cluster 3.

⁹ Zie daarvoor in algemene zin: Clements, J. (1998). Development, cognition and performance. In E. Emerson, C. Hatton, J. Bromley, & A. Caine (red.), *Clinical psychology and people with intellectual disabilities* (pp. 39–53). Chichester: Wiley.

¹⁰ Zie daarover in algemene zin: Van den Bergh, P.M. (2002). Verstandelijke handicap in zedenzaken. In P.J. van Koppen et al. (red.), *Het recht van binnen: Psychologie van het recht* (pp. 531-539). Deventer: Kluwer. En zie ook: Van der Sleen, J. & Heestermans, M. (2010). Verstandelijke beperking en verhoor. In P.J. van Koppen et al. (red.), *Reizen met mijn rechter: Psychologie van het recht* (pp. 605-621). Deventer: Kluwer.

¹¹ Bijvoorbeeld: “Hoe gaat het dan verder?”

¹² Bijvoorbeeld: “Je vertelde het aan oma, zeg je. Wat vond oma er van?”

¹³ Bijvoorbeeld: “Waar ben je dan als dat gebeurt?”

¹⁴ Zie bijvoorbeeld: Brown, D.A. et al. (2012). The influences of delay and severity of intellectual disability on event memory in children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 80, 829-841. Deze auteurs concluderen op grond van hun empirisch onderzoek: “In fact, we found that children with both mild and moderate learning disabilities could provide accurate accounts of experienced events when they were questioned in a supportive manner (..)” (pagina 837).

tensporig lang heeft geduurd (ongeveer 5 kwartier); dat de verhoorder zich heeft onthouden van suggestieve vragen; dat de verhoorder zich daarentegen heeft bediend van *open prompts*, *cued invitations*, en *direct questions*; en dat de verhoorder gebruik heeft gemaakt van toetsingsvragen, waarop het slachtoffer adequaat reageert.¹⁵ Al met al vindt de Commissie dat het studioverhoor beantwoordt aan de eisen die men op grond van de vakliteratuur terzake aan het verhoren van jeugdigen met een verstandelijke beperking kan stellen. Gevoegd bij de opmerking van de klassenassistent dat zij het slachtoffer kent als iemand die niet de gewoonte heeft om te liegen¹⁶, is de Commissie van oordeel dat eventuele misverstanden over of het slachtoffer nu wel of niet naar school is geweest op dinsdag 30 januari 2007 geen afbreuk doen aan de betrouwbaarheid van de verklaringen die het slachtoffer aflegt tijdens het studioverhoor. De Commissie ziet het belang van nader onderzoek naar deze kwestie dan ook niet in.

IId

Volgens de raadsman zou het slachtoffer tegenstrijdig hebben verklaard over hoe vaak hij door verzoeker zou zijn misbruikt. Tegenover de politie zou hij hebben gezegd dat het dinsdag 30 januari 2007 een paar keer zou zijn gebeurd, terwijl hij tijdens het studioverhoor zou hebben verklaard dat het die dag één keer zou zijn gebeurd. De raadsman ontleent aan deze discrepantie in het dossier een aanwijzing dat het slachtoffer in staat is om onjuist te verklaren. De Commissie ziet dat anders. Ze betwijfelt dat het hier om een echte tegenstrijdigheid gaat (d.w.z. een inconsistentie in de verklaring van het slachtoffer en niet in de samenvattende beschrijving die anderen van deze verklaring geven). Merk in dit verband op dat het slachtoffer tijdens het studioverhoor herhaaldelijk vertelt dat hij eenmaal is verkracht door verzoeker en dat vervolgens verzoeker een tweede poging heeft ondernomen, maar dat die poging is mislukt. De Commissie is van mening dat het deze combinatie van verkrachting en tweede poging is, die tot ambigue en ogenschijnlijk tegenstrijdige samenvattingen in het dossier aanleiding heeft gegeven.¹⁷ De Commissie ziet de waarde van vervolgonderzoek naar deze ambiguïteit niet in.

Ile

Dat volgens verzoeker de vader van het slachtoffer tegen de zus van verzoeker zou hebben gezegd dat het slachtoffer verzoeker ten onrechte als dader had genoemd, is eerder door de politie vastgelegd in een p.v..¹⁸ Het Hof had zodoende weet van dit gezichtspunt. Nader onderzoek naar de kwestie acht de Commissie niet zinvol: zij ziet niet in hoe zulk onderzoek een andere betekenis zou kun-

¹⁵ Een voorbeeld is: "Verhoorder: Dus als ik nou zeg van uhh jij hebt mij verteld dat jij hier over een man kwam vertellen en die man heet Kees. Wat zeg jij dan? Slachtoffer: Nee dat fout, die heet geen Kees" (p.v. verbatim studioverhoor d.d. 6 februari 2007, pagina 4). Een ander voorbeeld is: "Verhoorder: Bijvoorbeeld als ik tegen jou zeg van uhh hoe heet mijn hond? Wat zeg je dan? Slachtoffer: Ja, dan zeg ik dus, ja dat weet ik niet." (p.v. verbatim studioverhoor d.d. 6 februari 2007, pagina 4).

¹⁶ P.v. verhoor [betrokkene] d.d. 1 februari 2007. De klassenassistent zegt (pagina 2; pagina 056 doorgenummerd dossier) in reactie op de vraag hoe betrouwbaar zij het slachtoffer acht: "Toch wel heel betrouwbaar. [het slachtoffer] liegt niet over dingen. Ik heb hem nog nooit op een leugen kunnen betrappen."

¹⁷ P.v. verbatim studioverhoor d.d. 6 februari 2007, pagina's 16-17. Slachtoffer: "En dan zei ik, ik heb mis, ik ga naar huis. Verhoorder: En toen, wat zei ie toen? Slachtoffer: Dus ja, niks, hier blijven. Verhoorder: Aha, en wat deed je toen? Slachtoffer: Ja, dan wou ie mij dus weer daar aan die slaapkamer hebben. [...]. Verhoorder: Zie je, zie je dat gedrag, aan die ogen. En je zegt toen had ie me toch weer vastgepakt. Wat gebeurde er toen, toen ie jou weer vastgepakt had? Slachtoffer: Ja, wou ie mij uhh meeslepen naar de kamer maar..". De Commissie ziet geen discrepantie met de verslaglegging in het p.v. van bevindingen d.d. donderdag 1 februari 2007, waarin de politiefunctionaris het volgende schrijft: "Ik [politiefunctionaris] vroeg aan [het slachtoffer] hoe vaak dit gebeurd was met [verzoeker]. [Slachtoffer] zei hierop dat dit een paar keer op een dag was gebeurd." (pagina 2). Terzijde merkt de Commissie op dat zij een sterke mate van correspondentie ziet tussen wat het slachtoffer aan de politiefunctionaris vertelt en wat het slachtoffer dagen later tijdens het studioverhoor verklaart: dat het op dinsdag is gebeurd, dat het bij verzoeker thuis is gebeurd, dat het in diens slaapkamer is gebeurd, dat het op het bed is gebeurd, en dat op het bed een soort plastic laken lag.

¹⁸ Zie p.v. verhoor van verzoeker op donderdag 8 februari 2007: Verzoeker: "[Vader van het slachtoffer] noemt mij altijd pik (...). Mijn zus vertelde mij dat [vader van het slachtoffer] nuchter was. [Vader van het slachtoffer] had tegen [zus verzoeker] gezegd dat hij niet wist of "pik" dat had gedaan." (pagina 3; pagina 108).

nen geven aan de DNA-bevindingen in combinatie met de verklaringen van het slachtoffer tijdens het studioverhoor.

Conclusie

De raadsman meldt in zijn brief dat verzoeker het idee heeft dat hij door het slachtoffer ten onrechte als dader is aangewezen “om de echte dader uit de wind te houden.” Dat scenario veronderstelt een aantal zaken: om te beginnen veronderstelt het dat er een andere dader is; vervolgens veronderstelt het dat het slachtoffer tijdens het studioverhoor op een gedetailleerde manier heeft gelogen over het daderschap van verzoeker. Die tweede veronderstelling brengt weer de aanname met zich mee dat het slachtoffer de capaciteit en de mogelijkheid had om een gedetailleerde leugen voor te bereiden. Nergens treft de Commissie bouwstenen aan voor dit scenario en – minstens zo belangrijk – dit scenario weet feiten die de Commissie wél door het dossier ziet gedocumenteerd niet te plaatsen. De Commissie wijst in dit verband nogmaals op de bevinding dat de DNA-kenmerken van verzoeker passen in die van het mengprofiel verkregen uit spoor *AHC532#1*. Bovendien: de tijdens het studioverhoor afgelegde verklaringen van het slachtoffer afdoen als fabricaties verdraagt zich slecht met de indruk van wetenschappers dat jeugdigen met een verstandelijke handicap het moeilijk vinden om consistent te liegen.¹⁹ Tenslotte: aannemen dat deze verklaringen werden gecoacht door derden is weer moeilijk te rijmen met de omstandigheid dat het slachtoffer al op de morgen van de 31ste januari 2007 de klassenassistente [betrokkene] in vertrouwen nam over wat er in de namiddag van de 30ste was gebeurd. Ook op de 31ste januari lichtte het slachtoffer zijn grootmoeder in. De Commissie ziet in deze constellatie geen ruimte voor uitgebreide coaching door derden. De Commissie wijst in dit verband op de overeenkomsten tussen de verklaringen (over de namiddag van de 30ste januari) van het slachtoffer tegenover de politiefunctionaris op woensdag 31 januari 2007 om 12.45 uur en de verklaringen van het slachtoffer tijdens het studioverhoor van dinsdag 6 februari 2007 (zie ook noot 12).

Blijft de vraag of er redenen zijn om aan te nemen dat de wijze waarop het beslagene in de periode 31 januari – 21 februari 2007 is opgeslagen onveilig was en op die wijze de aanwezigheid van de drie haren en misschien wel het mengprofiel kan worden verklaard. Zoals gezegd: het dossier verschaft geen informatie op dit punt. Indien de drie haren door contaminatie op het onderzochte materiaal zouden zijn terechtgekomen, lost dat in zoverre iets op dat die haren nog minder relevant zijn te achten en dat het een scenario met een onbekende derde die het slachtoffer verkracht zou hebben nog meer speculatief maakt. Wegens het ontbreken van ook maar enige aanwijzing voor contaminatie, ligt het niet voor de hand een nader onderzoek in te stellen naar de opslag van het beslagene.

De Commissie ziet, gelet op het vorenstaande, in het verzoek van de veroordeelde en zijn raadsman geen reden voor onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Tilburg, 17 juli 2014

C.J.C.F. Fijnaut,
Voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken

¹⁹ Van der Sleen en Heestermans (op.cit.) zeggen daarover (pagina 615). “Het zelf construeren van een verhaal vereist een bepaalde cognitieve ontwikkeling. Mensen met een verstandelijke beperking hebben, indien zij het niveau van symbolisch communiceren niet hebben bereikt, moeite met het zelf verzinnen van een verhaal. Zij denken vaak concreet en kunnen nauwelijks tot verbeelding komen. De hypothese kan dan ook gesteld worden dat er weinig intentionele valse verklaringen onder de matig verstandelijk beperkten en de ondergrens van de licht verstandelijk beperkten voor zullen komen.”